

Arxiu Audiovisual dels dialectes catalans de les Illes Balears. Antologia. Jaume Corbera (director). Càtedra Alcover-Moll-Villangómez, Estudi General Lulià, Universitat de les Illes Balears, Govern de les Illes Balears, Consell de Mallorca, Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 2003.

Ens hem de felicitar per la publicació del DVD *Arxiu Audiovisual dels dialectes catalans de les Illes Balears. Antologia*, dirigit per Jaume Corbera, el qual ha comptat, durant el treball de camp, amb la col·laboració de Brauli Montoya, Joan-Francesc López Casanovas i Marià Torres.

Aquest producte multimèdia és el resultat d'un projecte dialectal que s'inicià l'any 1996 i que tenia l'objectiu d'aplegar un arxiu audiovisual que recollís les realitzacions orals tradicionals de diverses localitats de les Illes Balears. El mateix Jaume Corbera ja n'havia donat notícia, entre altres publicacions, a *Katalanisch in Geschichte und Gegenwart. Sprachwissenschaftliche Beiträge / Estudios de lingüística*, Claus D. Pusch (Hrsg.), Tübingen: Stauffenburg Verlag, 2001; a *Romanistische Korpuslinguistik / Romance Corpus Linguistics*, Wolfgang Raible, Claus D. Pusch (Hrsg.), Tübingen, Gunter Narr Verlag, 2002, i a *Dialectologia i recursos informàtics*, a cura de Maria Pilar Perea, Barcelona: PPU, 2004. La finalitat del projecte era conservar una mostra enregistrada de la parla autòctona davant l'avanç implacable dels canvis que afecten, en alguns casos, subtilment, però alhora progressivament, la fonètica, la morfologia i el lèxic de les terres illenques. A causa d'aquesta voluntat de recuperació, els entrevistats, que normalment han estat enquestats en grups petits, s'adeqüen al perfil dels subjectes propis de la dialectologia tradicional, ja que la majoria supera els setanta anys. El procediment d'enquestació s'ha basat en la conversa lliure, mitjançant la tècnica de l'entrevista.

Si els patrons de la dialectologia tradicional incideixen en els subjectes, cal dir que, en contrapartida, en aquest projecte, s'han aplicat els mètodes més recents en relació amb la recollida de dades —en aquest cas, un primerenc enregistrament en vídeo—, amb el tractament i la sistematització dels materials, que ha comptat amb l'aplicació de diverses tècniques informàtiques, i amb la publicació dels resultats, que adopta el format DVD. Aquest producte no sols esdevé una eina molt útil en la recerca dialectal, el qual destaca especialment pel seu caràcter innovador i polivalent, tot aprofitant les facilitats de les noves tecnologies, sinó un instrument d'accés visual a les dades dialectals i una eina interactiva que permet la intervenció de l'usuari. És el cas del marcatge gestual, que aquest pot activar a mesura que visualitza les seqüències, fins al punt que pot arribar a elaborar un corpus gestual. En efecte, el programa permet d'afegir i d'eliminar un determinat gest, com també cercar-ne en l'enregistrament que en aquells moments és actiu, i en el conjunt d'enregistraments.

L'abast del projecte ha estat molt ampli i s'han enquestat 28 indrets de les Illes Balears: Palma, Manacor, Inca, Lloseta/Binissalem, Capdepera/Cala Rajada, Artà, Deià, Felanitx, Maria de la Salut, Pollença, Sant Joan, Sineu, Sóller/Fornalutx, Son Servera, Andratx/S'Arracó, Porreres, Santanyí, Maó/el Castell/Alaior/Sant Lluís, Ciutadella, el Mercadal/Fornells, Ferreries/el Migjorn Gran, Eivissa, Sant Rafel, Sant Josep/Sant Antoni, Santa Agnès/Sant Mateu/Sant Joan i Formentera, i també s'han inclòs mostres de la població valenciana de Tàrbena, el habitants de la qual, com és ben sabut, són de procedència mallorquina. El nombre de fragments d'entrevistes que s'inclouen en el DVD ha estat de 67.

Metodològicament, els textos de les entrevistes han estat transcrits fonèticament i ortogràficament, de manera que apareixen al peu de la imatge quan se'n fa la visualització, i actuen com a subtítols. En activar-se el programa, la pantalla de presentació mostra, en un mapa, totes les localitats que han estat visitades; i, alhora, en el marge inferior dret, apareix una llista alfabètica dels municipis. La selecció de la localitat, doncs, es pot fer mitjançant aquestes dues vies d'accés. Un cop escollit l'indret, s'activa una segona pantalla on se selecciona l'enregistrament corresponent, del qual, per a cada indret, se'n pot tenir una única mostra (com en el cas de Fornalutx) fins a arribar a quatre (com en el cas de Manacor). En aquesta mateixa pantalla apareixen algunes dades relatives a l'enregistrament: la localitat, el municipi, un resum del tema de la conversa i el nom del subjecte

entrevistat. Trobem a faltar, però, en aquest sentit, més informació relativa als enquestats, com ara l'edat o l'ofici.

L'activació de l'enregistrament es fa mitjançant tres botons que apareixen de manera convencional en els equips de reproducció de vídeo, el primer dels quals activa o atura la visualització, i el segon i el tercer serveixen per tirar-la endavant o endarrere; d'aquesta manera es pot escollir el fragment que interressi a l'usuari. A més d'activar l'enregistrament i fer, si es desitja, el marcatge gestual, el programa posseeix altres funcionalitats, que es recullen en el menú superior de la pantalla: un glossari, que llista alfabèticament els mots dels enregistraments i permet de localitzar-los, quan s'activen, en les entrevistes on s'usen; i un menú de cerques, que facilita la localització, mitjançant un programa de consultes, de mots, temes i gests.

En el menú situat en la part inferior de la pantalla, es pot controlar el volum dels enregistraments i un arxiu d'ajuda exemplifica el funcionament de la pantalla de presentació.

No cal dir que aquest DVD és una eina interessant i valuosa que posa a la disposició dels estudiosos i de totes les persones interessades en la variació lingüística, en termes geogràfics, un recull de realitzacions pròpies dels indrets enquestats, en facilita la consulta i també la participació activa.

Atès que totes les obres humanes són perfectibles, s'han detectat alguns errors en les transcripcions com també petites errades en el funcionament del programa, en alguns casos quan es desitja arxivar un gest, o quan apareixen, al peu de la pantalla, seqüències textuais que no tenen res a veure amb la visualització de l'enregistrament que s'ha escollit. Es podria fer també una observació quant al programa que es requereix per a reproduir els enregistraments. Una nota en la contracoberta indica la necessitat de tenir instal·lat Quicktime. Aquest reproductor del format de vídeo estàndard d'Apple, incorporat per defecte en el ordinadors Mac, no sempre és present en la plataforma PC. Com que es tracta d'un programa gratuït, s'hauria pogut incloure en el DVD per evitar que l'usuari hagi de fer-ne la descàrrega, i que topi, de vegades, amb certes dificultats. D'altra banda, s'aprecia una certa opacitat quant a la instal·lació del programa, perquè l'ajuda incideix en altres aspectes. De fet, el DVD no s'instal·la; simplement és una eina de visualització i de consulta. Caldria indicar d'alguna manera aquest fet, per tal que l'usuari no n'esperï la instal·lació ni s'aturi davant la pantalla d'entrada suposant que l'accés als continguts s'activarà tot sol. Aquesta mena d'informació s'hauria pogut incloure en la contracoberta.

Tot amb tot, el DVD que conté l'*Arxiu Audiovisual dels dialectes catalans de les Illes Balears. Antologia* és el resultat d'un treball magnífic i representa una gran contribució a la dialectologia catalana.